

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANCIJA I TREZORA
MINISTARSTVO FINANSIJA I TREZORA
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА

Izvešće o napretku u primjeni načela
Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći
u Bosni i Hercegovini – 2012. godina

Sarajevo, ožujak 2014. godine

Sadržaj:

UVOD	4
PARIŠKA DEKLARACIJA O DJELOTVORNOJ POMOĆI	5
METODOLOGIJA IZRADE ANALIZE	6
NAČELA PARIŠKE DEKLARACIJE	7
I. VLASNIŠTVO	7
Pokazatelj 1 – Operativna razvojna strategija	7
II. UKLAPANJE	8
Pokazatelj 2a – Pouzdani sustavi upravljanja javnim financijama.....	8
Pokazatelj 2b – Pouzdani sustavi javnih nabavki.....	11
Pokazatelj 3– Tokovi pomoći prilagođeni razvojnim prioritetima.....	12
Pokazatelj 4 – Jačanje kapaciteta kroz koordiniranu potporu	13
Pokazatelj 5 – Korištenje sustava zemlje	14
Pokazatelj 5a – Korištenje sustava upravljanja javnim financijama (protok pomoći)	14
Pokazatelj 5b – Korištenje sustava javnih nabava (protok pomoći)	15
Pokazatelj 6 – Izbjegavanje paralelnih struktura za implementaciju projekata	15
Pokazatelj 7 – Pomoć je u većoj mjeri predvidljiva	16
Pokazatelj 8 –Pomoć je neuvjetovana.....	17
III. HARMONIZACIJA	18
Pokazatelj 9 – Korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura.....	18
Pokazatelj 10 – Provođenje zajedničkih misija i analiza	19
Pokazatelj 10a – Zajedničke misije.....	19
Pokazatelj 10b – Zajednički analitički rad	19
IV. UPRAVLJANJE USMJERENO KA REZULTATIMA	20
Pokazatelj 11- Okvir za praćenje utemeljen na rezultatima	20
V. ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST	21
Pokazatelj 12 - Zajednička odgovornost	21
ZAKLJUČCI	24

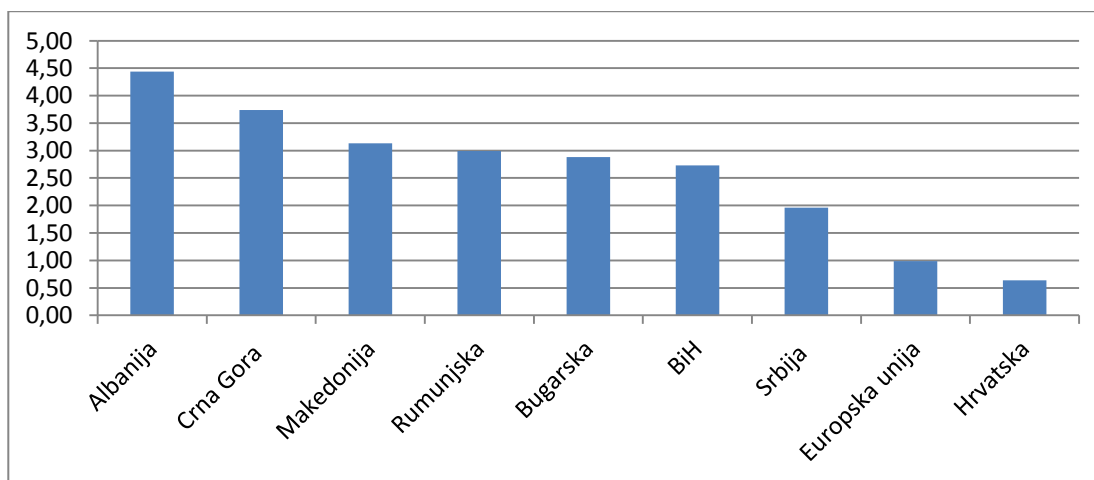
Skraćenice

BDP	Bruto društveni proizvod
BiH	Bosna i Hercegovina
BPMIS	Informacijski sustav za planiranje i upravljanje proračunom
CHJ	Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora BiH
CPIA	Svjetska banka – Procjena državne politike i institucija
DCF	Forum za koordinaciju donatora
DEP	Direkcija za ekonomsko planiranje
DEI	Direkcija za europske integracije
DMD	Baza podataka za praćenje aktivnosti donatora
DMR	Pregled aktivnosti donatora
DOP	Dokument okvirnog proračuna
EBRD	Europska banka za obnovu i razvitak
EU	Europska unija
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMC	Financijsko upravljanje i kontrola
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit
IDA	Međunarodna asocijacija za razvitak
IFAD	Međunarodni fond za poljoprivredni razvitak
IPA	Instrument predpristupne pomoći
IT	Informacijske tehnologije
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau
KM	Konvertibilna marka
MFT	Ministarstvo financija i trezora BiH
MVTEO	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
ODA	Zvanična razvojna pomoć
OECD-DAC	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvitak – Odbor za razvojnu pomoć
OMA	Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje
PARCO	Ured koordinatora za reformu javne uprave
PBA	Pristup utemeljen na programu
PFM	Upravljanje javnim financijama
PIFC	Javna interna financijska kontrola
PIMIS	Informacijski sustav za upravljanje javnim investicijama i za praćenje aktivnosti donatora
PIU	Jedinica za provedbu projekata
PJI	Program javnih investicija
RS	Republika Srpska
SCIA	Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći
TA	Tehnička suradnja
UNCT BiH	Tim Ujedinjenih naroda u BiH
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih naroda
USA/USAID	Sjedinjene Američke Države/Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvitak

UVOD

Bosna i Hercegovina spada u zemlje na gornjoj granici srednje dohodovne klase, koja je prema zvaničnim procjenama za 2012. godinu brojala je 3.839.737 stanovnika¹ sa 6.709 KM BDP po glavi stanovnika², odnosno ukupnim BDP od 25.734 milijuna KM³ u 2012. godini. BiH su u prethodnoj dekadi obilježila makroekonomska kretanja koja su bila tipična i za druge zemlje iz regije Jugoistočne Europe. Ipak, s ostvarenom prosječnim stopom rasta realnog BDP od 2,73% u razdoblju 2005 - 2012, Bosna i Hercegovina je zaostala za Albanijom (4,44%), Crnom Gorom (3,74%), Makedonijom (3,13%), te Rumunjskom (2,99%) i Bugarskom (2,88%), a pri tom ostvarila veću stopu rasta od Srbije (1,96%) i Hrvatske (0,64%), kao i od prosječne stope rasta ostvarene u Europskoj Uniji (0,99%), kao što se vidi na slici 1.

Slika 1. Prosječan rast BDP-a u zemljama u regiji JI Europe u razdoblju 2005 - 2012

Izvor: Baza podataka razvojnih pokazatelja Svjetske banke⁴

U Europskoj uniji i cijeloj Jugoistočnoj Europi 2009. godina je bila godina najjačeg udara krize, na šta ukazuju svi makroekonomski pokazatelji, koje se od tada bore sa sporim oporavkom i porastom nezaposlenosti. Slična situacija je i sa BiH, u kojoj su početna pozitivna ekonomska kretanja zabilježena krajem 2011. i početkom 2012. godine, naglo zaustavljena tijekom 2012. godine, u kojoj je došlo do stagnacije i usporavanja, pod utjecajem svjetske ekonomske i finansijske krize, kao i pada ekonomskih aktivnosti u Europskoj uniji i zemljama u okruženju. U okviru BiH ekonomije su pad industrijske i pad proizvodnje električne energije, oslabljena domaća potrošnja i veoma niska razina investicija (naročito u privatnom sektoru), kao i zastoj u provedbi reformi nužnih za integraciju BiH u EU, dodatno pridonijeli padu ekonomskih aktivnosti i stagnaciji privrede.

U cilju prevazilaženja negativnih makroekonomskih trendova u BiH, izazvanih vanjskim i unutarnjim čimbenicima, kao i sve ograničenijih grant sredstava iz međunarodnih izvora zvanične razvojne pomoći, neophodno je posebnu pozornost posvetiti daljnjem unapređivanju djelotvornosti korištenja sredstava međunarodne razvojne pomoći, kao i praćenju iste. Sukladno navedenom, provedeno je istraživanje i pripremljeno Izvješće o napretku u primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u Bosni i Hercegovini za 2012. godinu.

¹ „Demografija 2012“, tematski bilten Agencije za statistiku BiH, Sarajevo, 2013, str. 4.

² „BDP za BiH 2012 – Proizvodni pristup“, priopćenje Agencije za statistiku BiH, 16.12.2013., str.1.

³ Ibid, str.1.

⁴ <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

PARIŠKA DEKLARACIJA O DJELOTVORNOJ POMOĆI

Prva formalna koordinacija zvanične razvojne pomoći (ODA), vezana je za 1960. godinu, kada je uspostavljena Organizacija za ekonomsku suradnju i razvitak – Odbor za razvojnu pomoć (OECD – DAC), gdje su se najveći bilateralni donatori mogli konzultirati u svezi s pitanjima djelotvornosti razvojne pomoći, te na kojem su razvijali smjernice za daljnje unapređenje razvojnih aktivnosti. U cilju unapređenja pružanja multilateralne pomoći, 1965. godine uspostavljen je Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP), kroz objedinjavanje postojećih UN ureda za pomoć, s ciljem prevazilaženja dupliciranja aktivnosti implementiranih u sklopu UN razvojnih programa.

Prvobitni naponi na koordinaciji bilateralne i multilateralne pomoći najvećim su dijelom bili usmjereni na praćenje obima pružene pomoći i zemalja u koje je ista bila usmjerena. Međutim, praksa je pokazala da to nije dovoljno, pa se u posljednjoj dekadi pozornost najvećim dijelom usmjeravala na unapređenje djelotvornosti i efektivnosti međunarodne razvojne pomoći, kroz unapređenje koordinacije sa i između donatora/kreditora i zemalja partnera.

Najznačajniji događaj na globalnoj razini vezan za djelotvornost međunarodne pomoći bio je potpisivanje Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u ožujku 2005. godine, kojim se preko 100 donatora i zemalja u razvitku (partnerske zemlje) obvezalo da će učiniti djelotvornijom razvojnu pomoć usmjerenu u ostvarivanje globalnih razvojnih ciljeva.

Pariškom deklaracijom utvrđene su aktivnosti vezane za unapređenje kvalitete pomoći i njenog utjecaja na razvitak partnerske zemlje kroz primjenu pet temeljnih načela: *Vlasništvo, Uklapanje, Usklađivanje, Upravljanje usmjereno ka rezultatima i Međusobna odgovornost.*

Za praćenje i mjerenje napretka u implementaciji načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći, definirano je 12 pokazatelja i iz njih 56 proisteklih obveza.

OECD je zadužen za praćenje implementacije načela Pariške deklaracije na globalnoj razini, dok je svaka zemlja partner prihvatila obvezu da redovito prati napredak u toj oblasti. Sukladno navedenom, OECD je do danas proveo tri globalna istraživanja (2006, 2008 i 2011 godine)⁵.

Bosna i Hercegovina je zvanično pristupila Pariškoj deklaraciji o djelotvornoj pomoći 2010. godine, i time preuzela obvezu da poduzima aktivnosti usmjerene na unapređenje djelotvornosti razvojne pomoći kao i redovito praćenje napretka realiziranog u toj oblasti.

Iste godine, Ministarstvo financija i trezora je, u cilju utvrđivanja početnog stanja, provelo prvo istraživanje o primjeni načela Pariške deklaracije u Bosni i Hercegovini za 2008. kao baznu godinu.

Vijeće ministara BiH upoznalo se sa „*Godišnjim izvješćem o Baznoj analizi Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u Bosni i Hercegovini za 2008. godinu*“, na 144. sjednici održanoj 24.02.2011.

Također, Bosna i Hercegovina je 2011. godine sudjelovala u OECD Globalnom monitoringu o implementaciji načela Pariške deklaracije, u cilju praćenja napretka ostvarenog u 2010. godini. Rezultati ovog monitoringa objavljeni su u Izvješću „*Efektivnost pomoći 2005-2010: Napredak u implementaciji Pariške deklaracije - Poglavlje za Bosnu i Hercegovinu*“. Vijeće ministara BiH se upoznalo sa Izvješćem na 6. sjednici, održanoj 03.05.2012. godine.

Krajem 2012. godine, Ministarstvo financija i trezora BiH, u suradnji s predstavnicima nadležnih institucija i članovima Foruma za koordinaciju donatora (DCF), provelo je drugo istraživanje o

⁵ Nalazi globalnih istraživanja dostupni su na slijedećem linku:

<http://www.oecd.org/dac/effectiveness/2011surveyonmonitoringtheparisdeclaration.htm>

primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u BiH za 2011. godinu. Nalaze ovog istraživanja Ministarstvo je objavilo u „Izvješću o napretku u primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u BiH – 2011. godina“, s kojim se upoznao Vijeće ministara BiH na svojoj 43. sjednici, održanoj 26.03.2013. godine⁶.

METODOLOGIJA IZRADE ANALIZE

Pri izradi Izvješća korišteni su podaci iz popunjenih upitnika, koje su dostavili sudionici istraživanja, BiH institucije sa svih razina vlasti i donatori, članovi Foruma za koordinaciju donatora (DCF), kao i iz javno dostupnih relevantnih dokumenata.

Upitnik, baziran na OECD metodologiji, dostavljen je na devet BiH institucija na državnoj i entitetskoj razini, kao i na dvadeset i jednu donatorsku agenciju, međunarodnu organizaciju i finansijsku instituciju, članove DCF-a.

Na temelju dostavljenih odgovora na upitnike, može se konstatirati da je u istraživanju sudjelovalo sedam institucija u BiH, kao i trinaest donatora, članova DCF-a i IFAD⁷ (u daljnjem tekstu donatori). Iz navedenog je evidentno da je ostvaren visok procenat sudjelovanja u istraživanju, kako predstavnika domaćih institucija tako i donatora, što ukazuje na veći stupanj shvaćanja važnosti primjene načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći od strane svih aktera uključenih u razvojnu suradnju u Bosni i Hercegovini.

Ministarstvo financija i trezora ovim putem se želi zahvaliti predstavnicima institucija Bosne i Hercegovine na svim razinama vlasti i donatorima, članovima Foruma za koordinaciju donatora u BiH, koji su aktivno sudjelovali u istraživanju i time omogućili izradu ovog Izvješća.

---

⁶ Svi navedeni dokumenti dostupni su na stranici Ministarstva financija i trezora BiH:

http://www.mft.gov.ba/hrv/index.php?option=com_content&view=article&id=394&Itemid=163

⁷ U proceduri pristupanja u članstvo DCF-a.

NAČELA PARIŠKE DEKLARACIJE

I. VLASNIŠTVO

Pokazatelj 1 – Operativna razvojna strategija

Globalni cilj za Pokazatelj 1 Najmanje 75% partnerskih zemalja ima operativne razvojne strategije.

Vlasništvo je prvo i središnje načelo Pariške deklaracije koje procjenjuje sposobnost partnerskih zemalja da preuzmu vodeću ulogu u kreiranju, razvitku i učinkovitim implementiranjem vlastitih razvojnih politika i razvojnih strategija, dok se od donatora očekuje da podupiru ove napore kroz pružanje potpore kapacitetima partnerske zemlje, koji su nadležni za implementaciju razvojnih politika i strategija.

Uspješnost primjene načela *vlasništva* mjeri se putem *pokazatelja 1*, koji procjenjuje operativnu vrijednost razvojne strategije za svaku od partnerskih zemalja, na temelju dokumenta *Pregled razvojnih strategija partnerskih zemalja utemeljenih na rezultatima: procjene i budući izazovi*, koji izrađuje Svjetska banka.

Operativna vrijednost razvojnih strategija i politika se procjenjuje na temelju tri kriterija: (I) postojanje jedinstvenog strateškog okvira, (II) utvrđivanje prioriteta unutar okvira, i (III) strateška veza sa proračunom⁸. Svjetska banka rangira razvojne strategije zemlje prema operativnoj vrijednosti na skali od pet razina, koja počinje od A (veoma visoko) do E (veoma nisko).

U pogledu primjene načela *Vlasništvo*, koji se mjeri *pokazateljem 1 - operativna razvojna strategija*, može se konstatirati da u 2012. godini u Bosni i Hercegovini nije ostvaren napredak u odnosu na prethodnu godinu. Obzirom da *Strategija razvitka BiH* nije usvojena, rejting za *pokazatelj 1* ostao je „D“, kao i u prethodnom Izvješću o napretku u primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći za 2011. godinu .

Ipak, BiH je u prethodnom razdoblju pokrenula veliki broj aktivnosti na preuzimanju liderstva nad procesom vlastitog razvitka, kao i u definiranju vlastitih prioriteta razvitka i usmjeravanja sredstava međunarodne financijske pomoći u realizaciju istih, u cilju postizanja održivog socio-ekonomskog razvitka. U nedostatku jedinstvenog strateškog okvira, utvrđivanje prioriteta temelji se na entitetskim strategijama, sektorskim strategijama i drugim strateškim planovima. Povezivanje domaćih i stranih izvora financiranja sa strateškim planovima i prioritetima omogućava mnogo bolje srednjoročno proračunsko planiranje i izvješćivanje i evaluaciju izvršenja proračuna.

I dalje, jedno od ključnih pitanja za uspostavu učinkovitog sustava planiranja i optimalnu alokaciju sredstava je fundamentalni kvalitet projektnih prijedloga. Uspostavljanje sustava dobro pripremljenih projekata propisno prioritiziranih i koji je sukladan sektorskim, entitetskim i razvojnim strategijama svih razina vlasti BiH, predstavlja jedan od važnih aspekata za povećanje kapaciteta apsorpcije BiH za razvojna sredstva iz domaćih i stranih izvora, uključujući pred-pristupne fondove EU.

⁸<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/0,,contentMDK:22284087~pagePK:41367~piPK:51533~theSitePK:40941,00.html>

II. UKLAPANJE

Drugo načelo Pariške deklaracije, *uklapanje* u izravnoj je vezi s mogućnošću partnerske zemlje da uspostavi pouzdane sustave i procedure financijskog upravljanja. U tom kontekstu, donatorima se preporučuje da sustavno jačaju i koriste postojeće financijske sustave partnerskih zemalja i da pružaju potporu partnerskim zemljama u daljnjem jačanju tih sustava, kako bi isti postigli međunarodne standarde.

Procjena uklapanja vrši se na temelju više *pokazatelja* (od 2 do 8) i to kroz pregled uklapanja ODA pomoći u sustav javnih financija, javnih nabavki, interne revizije, sustava statistike i evaluacije, korištenju pristupa utemeljenih na programu (PBA) u izradi proračuna kao i u pružanju neuvjetovane pomoći.

Za procjenu *pokazatelja 2* Pariška deklaracija je definirala dvije temeljne komponente, pri čemu se *pokazatelj 2a* odnosi na uspostavu i korištenje pouzdanih sustava za upravljanje javnim financijama, a *pokazatelj 2b* na uspostavu i korištenje pouzdanih sustava javnih nabava.

Pokazatelj 2a – Pouzdani sustavi upravljanja javnim financijama

Globalni cilj za Pokazatelj 2a: Pola partnerskih zemalja napreduje za najmanje jednu mjernu jedinicu (odnosno 0,5 bodova) na PFM/CPIA (Procjena državne politike i institucija) na skali učinka.

Procjena *pokazatelja 2a* je utemeljena na bodovima iz izvješća *Procjena državnih politika i institucija (CPIA)*⁹ koji priprema Svjetska banka za sve IDA zemlje. CPIA je dijagnostički alat koji je namijenjen za procjenu kvaliteta politika određene zemlje i institucijskog okvira za primjenu tih politika. Dakle, CPIA bročano iskazuje do koje mjere politike zemlje partnera i njen institucijski okvir pružaju potporu održivom rastu i smanjenu siromaštva, čime se posljedično daje podatak i o učinkovitosti korištenja razvojne pomoći.

Rezultati CPIA, pored sveukupne, daju i ocjene za svaki od 16 kriterija koji ga čine, a među kojima je i kriterij za ocjenu kvalitete sustava upravljanja javnim financijama (PFM)¹⁰. Za ocjenjivanje svakog od 16 kriterija, koristi se skala od 1 (jako nizak) do 6 (jako visok), sa mogućnošću dodjeljivanja i pola boda za ostvareni rezultat u promatranoj zemlji.

Uvjeti, koje bi partnerska zemlja trebala ispuniti s ciljem ostvarivanja što boljeg rejtinga za svoj sustav upravljanja javnim financijama, jesu: (I) imati sveobuhvatan i pouzdan proračun vezan za prioritete definirane politikama; (II) imati učinkovite sisteme upravljanja financijama kako bi se osiguralo namjensko korištenje proračunskih sredstava na kontroliran i predvidljiv način; i (III) računovodstveno i financijsko izvješćivanje, uključujući izradu i reviziju javnih računa.

⁹Godišnja CPIA analiza obuhvaća IDA zemlje. CPIA procjena rangira zemlje u odnosu na šesnaest kriterija grupiranih u četiri oblasti: (a) ekonomsko upravljanje; (b) strukturalne politike; (c) politike socijalne uključenosti i jednakosti; i (d) upravljanje javnim sektorom i institucije. Kriteriji su usmjereni na uspostavljanje ravnoteže između ključnih čimbenika koji doprinose rastu i razvitku i smanjenju siromaštva, uz potrebu da se izbjegne nepotrebni teret za proces procjene. Da bi se potpuno naglasila važnost CPIA u procesu dodjeljivanja sredstava utemeljenim na učinku Međunarodne asocijacije za razvitak ukupni bodovi zemlje se nazivaju IRAI.

¹⁰Utemeljeno na rezultatima kriterija 13 u CPIA.

Svjetska banka je za pokazatelj 2a – pouzdani sustavi upravljanja javnim financijama Bosni i Hercegovini dodijelila 3,5 bodova, što je iznad 3,3 bodova, koliko je iznosio prosjek ocjena za sve IDA zemlje u 2012. godini.

U implementaciji pokazatelja 2 a u Bosni i Hercegovini je u prethodnom razdoblju ostvaren pozitivan pomak, u smislu da je uspostavljen zakonodavni okvir koji definira upravljanje javnim financijama, koji se temelji na srednjoročnom planiranju. Zakoni kojima je regulirano upravljanje javnim financijama usuglašeni su na svim razinama vlasti u BiH.

Zakonom o fiskalnom vijeću BiH¹¹ utemeljeno je Fiskalno vijeće BiH sa zadatkom koordinacije fiskalne politike u BiH, u cilju osiguranja makroekonomske stabilnosti i fiskalne održivosti Bosne i Hercegovine, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta.

Upravljanje javnim financijama Institucija Bosne i Hercegovine regulirano je Zakonom o financiranju institucija BiH i Zakonom o proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza BiH, koji se donosi svake godine za narednu fiskalnu godinu.

Okvir za upravljanje javnim financijama u Federaciji BiH definiran je Zakonom o proračunima u Federaciji BiH, Zakonom o trezoru u Federaciji BiH i Zakonom o internoj reviziji u Federaciji BiH. Za svaku fiskalnu godinu Federacija BiH usvaja Zakon o izvršavanju proračuna FBiH za tu godinu, kojim se propisuje način njegovog izvršenja.

Okvir za upravljanje javnim financijama u Republici Srpskoj definiran je Zakonom o budžetskom sistemu Republike Srpske, Zakonom o trezoru i Zakonom o izvršenju proračuna Republike Srpske, koji se usvaja zajedno sa proračunom za određenu fiskalnu godinu i kojim se propisuje način izvršenja proračuna. Pored navedenih, predmetnu oblast također dijelom reguliraju Zakon o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske, Zakon o investiranju javnih sredstava i Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga.

Okvir za upravljanje javnim financijama u Brčko Distriktu, definiran je Zakonom o proračunu, Zakonom o trezoru i Zakonom o izvršenju proračuna, koji se donosi za svaku fiskalnu godinu.

Reforma upravljanja javnim financijama na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini, koja se provodi od 2005. godine, ostvarila je sljedeće rezultate:

- “Proces planiranja proračuna u 10 koraka” se od 2005. godine primjenjuje na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini;
- Institucije BiH, Federacija BiH, Republika Srpska i Brčko Distrikt pripremaju Dokumente okvirnih proračuna (DOP), u cilju definiranja dugoročnih prioriteta i unapređenja proračunskog planiranja, što je posebice važno u kontekstu uvođenja programskog planiranja proračuna;
- Program javnih investicija (PJI) priprema se na svim razinama vlasti u BiH u cilju stvaranja pretpostavki za postupno uvođenje sustava srednjoročnog financijskog planiranja investicija u skladu sa strateškim planovima razvitka, koji doprinose izgradnji kriterija za odlučivanje o budućim projektima i alokaciji razvojnih sredstava na projekte javnih investicija. PJI se od 2009. godine priprema po istoj metodologiji i istom informacijskom sustavu na svim razinama vlasti u BiH, a od 2012. godine se priprema u formatu razvojnog dokumenta. Kalendar pripreme PJI je usuglašen sa kalendarom pripreme proračuna;

---

¹¹ „Službeni glasnik BiH“, br. 63/08

- Ostvareno je bolje povezivanje alociranih proračunskih sredstava sa prioritarnim ekonomskim, socijalnim i razvojnim politikama svih razina vlasti u Bosni i Hercegovini, kroz uvođenje i implementiranje programskih proračuna;
- Informacijski sustav za planiranje i upravljanje proračunom (BPMIS) je projekt izrade *software*-a za pripremu proračuna na temelju centraliziranih baza podataka, koje će se nalaziti u ministarstvima financija, omogućavajući svim entitetskim i državnim proračunskim korisnicima mrežni pristup za pripremu proračuna. Korištenjem BPMIS-a stavlja se poseban naglasak na proces izrade dokumenta okvirnog proračuna, odnosno određivanje gornih granica rashoda proračunskih korisnika. BPMIS bi trebao biti operativan početkom 2013 godine;
- Informacijski sustav za upravljanje javnim investicijama i praćenje aktivnosti donatora (PIMIS) je projekt razvoja *software*-a za a) pripremu programa javnih investicija na temelju centraliziranih baza podataka koje se nalaze u ministarstvima financija, omogućavajući svim entitetskim i državnim proračunskim korisnicima mrežni pristup za pripremu programa javnih investicija i kapitalnih proračuna, kao i njihovo praćenje, kao i b) sustava za praćenje aktivnosti donatora (DMD), koji kroz izravni pristup i unos podataka od strane donatora, članova DCF-a, omogućava praćenje i bolju koordinaciju njihovih aktivnosti, transparentnost mobilizacije i alokacije razvojnih sredstava kao i izradu godišnjih izvješća o aktivnostima koje se odvijaju u sklopu razvojne suradnje u Bosni i Hercegovini. PIMIS povezuje sustav za javne investicije i sustav za praćenje aktivnosti donatora (DMD) u jedinstven sustav. *Interface* PIMIS-a je zajednički za oba sustava, s mogućnošću izbora ulaska u sustav za upravljanje javnim investicijama ili sustav za praćenje aktivnosti donatora. PIMIS bi trebao biti operativan u prvoj polovini 2013 godine.

Premda se na razini Institucija BiH proračun i dalje usvaja po ekonomskoj klasifikaciji rashoda, u 2012. godini je postignut napredak u oblasti izrade proračuna utemeljenog na konkretnim programima (programska klasifikacija), od kada se uz Nacrte proračuna, kao sastavni dio obrazloženja proračuna, dostavljaju zahtjevi korisnika u programskom formatu koji uključuju i mjere učinaka.

Također, razvitak i jačanje sustava i procedura javne financijske kontrole (PIFC) u institucijama BiH je jedan od ključnih elemenata Reforme javnih financija, pri čemu je Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora (CHJ) nadležna za koordinaciju i harmonizaciju sustava financijskog upravljanja i kontrole (FMC). Izmjenama Zakona o financiranju institucija BiH, tijekom 2012. godine, u institucije BiH je uveden FMC, i na taj način poboljšano financijsko upravljanje i donošenje odluka u svrhu postizanja organizacijskih ciljeva, a posebno općih ciljeva kao što su:

- a) obavljanje aktivnosti na pravilan, etičan, ekonomičan, učinkovit i efektivan način;
- b) usklađivanje poslovanja s propisima, planovima, ugovorima, politikama i procedurama;
- c) zaštita imovine i drugih resursa od gubitaka izazvanih lošim upravljanjem, neopravdanim trošenjem i korištenjem, kao i zaštita od nepravilnosti, zlouporabe i prijevare;
- d) pouzdano i pravodobno financijsko izvješćivanje i praćenje rezultata poslovanja.

U Republici Srpskoj je u 2012. godini ostvaren značajan napredak na polju jačanja upravljanja i kontrole javnih financija, uvođenjem Sustava jedinstvenog računa trezora i Sustava glavne knjige trezora. Sustavom trezorskog poslovanja obuhvaćeni su i uvezani svi korisnici proračuna Republike Srpske, kao i svi korisnici proračuna gradova i općina (63 lokalne zajednice). Sustav jedinstvenog računa trezora obuhvaća: račune javnih prihoda, investicijske račune, transakcijske račune i račune za posebne namjene, čiji cilj je sveobuhvatna kontrola upravljanja javnim sredstvima. Uvođenje sustava jedinstvenog računa trezora podrazumjeva gašenje bankovnih računa svih pojedinačnih proračunskih korisnika na razini RS, kao i lokalnih trezora (općina ili gradova) pod kontrolom financijskih službi

grada, općine ili fonda, tako da se sve financijske transakcije korisnika proračuna odvijaju preko jednog ili više bankovnih računa pod kontrolom Ministarstva financija Republike Srpske.

Sukladno odgovorima sudionika u istraživanju, učinci postignuti uvođenjem Sustava trezorskog poslovanja u Republici Srpskoj su:

- jedinstvena računovodstvena osnova i politike;
- sustavno računovodstveno evidentiranje i kontrola izvršenja proračuna;
- jasne ovlasti i odgovornosti za proračunske korisnike i realnije planiranje potrošnje;
- brže i učinkovitije periodično izvješćivanje i godišnje financijsko izvješćivanje.

Kvalitet upravljanja javnim financijama još uvijek se unapređuje i različiti programi se implementiraju u Bosni i Hercegovini, kako bi se uspostavili sustavi koji bi garantirali fiskalnu disciplinu, strateško prioritiziranje troškova, operativnu učinkovitost u korištenju sredstava i fiskalnu transparentnost. U kontekstu EU integracija dobro upravljanje javnim financijama postaje jedan od važnih pokretača za povećanje kapaciteta apsorpcije BiH za IPA fondove. Ovi programi potpomognuti tehničkom pomoći, fokusirani su na oblasti strateškog planiranja, izrade proračuna i financijske kontrole i javnih investicija. U cilju maksimiziranja učinaka ovih projekata i u svezi s nastojanjima Bosne i Hercegovine da reformira javnu upravu, od izuzetnog značaja je da se uspostavi dobra suradnja i mehanizam koordinacije koji će uključiti sve sudionike u ovom procesu.

Fokus aktivnosti u narednom razdoblju trebao bi obuhvatiti razvitak metodologija za strateško planiranje i pripremu strateških planova na različitim razinama vlasti; povećanje učinkovitosti alokacija sredstava iz proračuna, zajmova i pomoći donatora uključujući sredstva EU za razvojne prioritete; unapređenje izvršenja proračuna, unapređenje transparentnosti i odgovornosti u trošenju javnih sredstava; pozicioniranje upravljanja javnim investicijama u kontekstu financijskog upravljanja razvojnim strategijama, programima i projektima i dalje unapređenje upravljanja javnim financijama u cjelini u cilju povećanja kapaciteta apsorpcije BiH za EU i druga razvojna sredstva.

Jedno od ključnih pitanja za uspostavu učinkovitog sustava planiranja i optimalno alociranje sredstava je kvalitet projektnih prijedloga. Uspostavljanje sustava dobro pripremljenih projekata propisno prioritiziranih i koji je sukladan sa sektorskim, entitetskim i razvojnim strategijama svih razina vlasti u BiH, predstavlja jedan od važnih aspekata za povećanje kapaciteta apsorpcije BiH za razvojna sredstva, iz domaćih i stranih izvora, uključujući pred-pristupne fondove EU.

Pokazatelj 2b – Pouzdani sustavi javnih nabavki

Globalni cilj za Pokazatelj 2b: jedna trećina partnerskih zemalja napreduje za najmanje, jednu jedinicu (odnosno, od D do C, C do B ili B do A) na četverojediničnoj skali koja se koristi za procjenu učinka za ovaj pokazatelj.

Povećanje učinkovitosti i transparentnosti sustava javnih nabava predstavlja konstantan izazov kako za partnerske zemalje tako i donatore. Svi sudionici su suglasni da je jedan od preduvjeta za stalno povećanje učinkovitosti korištenja javnih sredstava, uključujući i sredstva pružena putem službene razvojne pomoći (ODA), postojanje jasnog i adekvatnog okvira za sustav javnih nabava u partnerskim zemljama, koji je usuglašen s međunarodnim standardima u toj oblasti.

Kvaliteta sustava nabavki partnerske zemlje procjenjuje se putem *Metodologije za nabavu za procjenu državnih sustava nabava*, koju su zajednički razvili Svjetska banka i OECD. Pomenuta metodologija podrazumijeva samoprocjenu kvalitete sustava javnih nabava na razini partnerske

zemlje. Rezultati procjene sustava nabava izražavaju se kao ocjene na skali od D (najniža) do A (najviša).

Za 2012. godinu nije bilo moguće napraviti procjenu za *Pokazatelj 2b – Pouzdani sustavi javnih nabava*, obzirom da u Bosni i Hercegovini još uvijek nije provedena zvanična detaljna procjena kvalitete zakonodavstva, institucija i praksi u oblasti javnih nabava.

Ipak, u Bosni i Hercegovini je ostvaren određeni napredak u ovoj oblasti. Zakonom o javnim nabavama BiH i odgovarajućim podzakonskim aktima definiran je regulatorni okvir za javne nabave, koji se primjenjuje na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine. Zakonom je ustanovljen sustav javnih nabava u BiH, prava, dužnosti i odgovornosti sudionika, kao i institucije nadležne za praćenje primjene regulative, u cilju poštovanja načela jednakog tretmana, nediskriminacije i transparentnosti.

Međutim, važeći Zakon o javnim nabavama u BiH nije u potpunosti usuglašen s postojećim EU direktivama 2004/17, 2004/18 i 2007/66, te je kroz njegovu dosadašnju praktičnu primjenu, analize i izvješća uočeno da treba pokrenuti proces izmjene i dopune postojećeg zakonskog rješenja.

U skladu s tim, Agencija za javne nabave je pokrenula aktivnosti na usvajanju novog zakonodavnog okvira, usklađenog sa europskim praksama i zakonodavstvom¹². Pomenutim izmjenama osigurat će se primjena EU pravila i zahtjeva u pogledu osiguranja slobode protoka robe, ljudi i kapitala, u cilju kontinuiteta u ostvarivanju načela otvorenog tržišta. Prijedlogom je također utvrđena jasnija odgovornost svih sudionika u procesu javnih nabava, unaprijeđen mehanizam prevencije zlouporaba u javnim nabavama, smanjenje troškova sudjelovanja u postupku, smanjenje ili otklanjanje birokratskih zahtjeva koji opterećuju postupak, a dozvoljavaju se moderne fleksibilne tehnike i postupci javnih nabava.

Također, Agencija za javne nabave je uspostavila sustav za praćenje ugovornih organa u svezi s primjenom Zakona o javnim nabavama – monitoring postupaka javnih nabava, te je izvršena nadogradnja portala javnih nabava sa Informacijskim sustavom za objavu obavijesti o postupcima javnih nabava (*Go-Procure* sustav za elektroničku objavu obavijesti o nabavama), u svrhu razvitka elektroničkih komunikacija u javnim nabavama¹³. U sklopu *Go-Procure* sustava razvijen je novi IT sistem - Registar ugovornih organa i ponuđača.

Sve gore navedene aktivnosti pokrenute su u skladu sa Strategijom razvitka sustava javnih nabava u BiH za razdoblje 2010-2015 i pratećim Akcijskim planom, koje su usvojene od strane Vijeća ministara BiH u kolovozu 2010. godine¹⁴.

Pokazatelj 3– Tokovi pomoći prilagođeni razvojnim prioritetima

Globalni cilj za Pokazatelj 3: Smanjiti na pola postotak sredstava pomoći za javni sektor koji nije evidentiran u proračunu (proračunima), uz najmanje 85% pomoći evidentirano u proračunu

Pokazatelj 3 mjeri koliko je realan proračun partnerske zemlje i jesu li proračunske procjene priliva sredstava pomoći usklađene sa stvarnim ulaganjima donatora. Ovaj *pokazatelj* je kombinacija dvije komponente: (I) stupnja do kojeg donatori pravodobno i u odgovarajućem obliku izvješćuju partnerske zemlje o tokovima pomoći; i (II) stupnja do kojeg partnerske zemlje točno evidentiraju pomoć.

¹² <http://www.javnenabavke.ba/index.php?id=03vij&vij=43&jezik=hr>

¹³ https://goprocure.javnenabavke.gov.ba/goprocure_PROD/portal/default.aspx

¹⁴ <http://www.javnenabavke.ba/index.php?id=03vij&vij=25&jezik=hr>

Sveobuhvatan i transparentan način izvješćivanja o primljenoj pomoći kao i o njenom korištenju pruža bolji uvid u donatorske aktivnosti u partnerskoj zemlji, kontrolira jesu li sredstva usmjerena u projekte/programme usklađene sa prioritetima partnerske zemlje, kao i implementira li se pružena pomoć odgovorno i sa kojim rezultatima.

Kao i prethodnih godina, ovim Izvješćem je potvrđeno da sustav izvješćivanja o sredstvima razvojne pomoći, koja bi se trebala prikazati u sklopu svih proračuna u Bosni i Hercegovini, još uvijek nije na razini koja bi omogućila njegovo izračunavanje po OECD metodologiji. Naime, većina donatorskih programa i projekata u implementaciji nisu proračunski evidentirani, a oni koji su evidentirani, prikazuju se zbirno, a ne po pojedinačnom donatoru.

U skladu s gore navedenim, nije bilo moguće uraditi procjenu vrijednosti za pokazatelj 3 - tokovi pomoći prilagođeni razvojnim prioritetima u Bosni i Hercegovini za 2012. godinu.

Ipak, važno je istaknuti da su u Ministarstvu financija i trezora u toku aktivnosti na daljem unapređenju ove oblasti, što bi trebalo omogućiti kvalitetno upravljanje javnim investicijama i učinkovitije korištenje, kako domaćih tako i sredstava međunarodne razvojne pomoći. U Sektoru za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći (SCIA) u tijeku je razvoj novog informacijskog sustava za upravljanje javnim investicijama i praćenje aktivnosti donatora, na način da su sustav za potporu programu javnih investicija i sustav za praćenje aktivnosti donatora povezani u jedan informacijski sustav - PIMIS. *Interface* PIMIS-a je zajednički za oba sustava. Korisnici PIMIS-a su Ministarstvo financija i trezora, Federalno ministarstvo financija, Ministarstvo financija Republike Srpske, Direkcija za financije Brčko distrikta BiH, kao i donatori, članovi DCF -a.

PIMIS će omogućiti jedinstven pristup sveobuhvatnim informacijama o svim projektima/ programima, bez obzira na izvor financiranja (domaći ili strani) i status (kandidirani, tekući, završeni i otkazani); povezivanje projekata javnih investicija sa strateškim dokumentima i izvorima financiranja, i praćenje implementacije strateških dokumenata; unapređenje koordinacije donatorskih aktivnosti i analizu djelotvornosti donatorske potpore; transparentnost ODA ulaganja. PIMIS će također, putem uvida u projektne aktivnosti, spriječiti dupliciranje i preklapanje aktivnosti, i na taj način unaprijediti djelotvornost razvojne pomoći u BiH.

Pokazatelj 4 – Jačanje kapaciteta kroz koordiniranu potporu

Globalni cilj za Pokazatelj 4: 50% protoka sredstava za tehničku suradnju implementirani su putem koordiniranih programa u skladu sa razvojnim strategijama.

Jačanje kapaciteta partnerskih zemalja je ključno za njihov stabilan i održiv razvitak, obzirom da razvijeni i jaki kapaciteti pridonose održivom i ujednačenom socio – ekonomskom razvitku zemlje partnera. Tehnička suradnja (tzv. tehnička pomoć) je pružanje opsežnog *know-how* iz donatorskih zemalja putem razmjene znanja i osoblja, pružanja obuka, provedbe i financiranja istraživanja u partnerskim zemljama.

Pokazatelj 4 procjenjuje do koje su razine koordinirani programi tehničke suradnje u partnerskoj zemlji, obzirom da Pariška deklaracija sugerira donatorima da putem koordiniranih programa, usklađenih sa razvojnim strategijama, koriste kapacitete partnerske zemlje i na taj način pomognu njihovu izgradnju.

Za Bosnu i Hercegovinu nije bilo moguće napraviti procjenu pokazatelja 4 – jačanje kapaciteta kroz koordiniranu potporu za 2012. godinu.

Ipak, važno je istaknuti da su donatori/kreditori koji su sudjelovali u ovogodišnjem istraživanju, izvijestili da su, u nedostatku strategije razvitka na razini BiH, svoju razvojnu pomoć u najvećoj mjeri usklađivali sa prioritetima definiranim u trenutno važećim sektorskim strategijama na državnoj ili entitetskoj razini, pri čemu je značajan procenat te pomoći bio usmjeren na izgradnju i jačanje kapaciteta institucija na svim razinama vlasti u BiH.

Analizom dostavljenih podataka, utvrđeno je da su pojedini donatori kao GIZ, Mađarska i Švicarska prijavili da je njihova cjelokupna pomoć u 2012. godini bila u formi tehničke pomoći, usmjerene na izgradnju kapaciteta institucija na svim razinama vlasti u BiH, dok su Svjetska banka, KfW i IFAD izvijestili da u tom razdoblju nisu pružali nikakav vid tehničke pomoći.

Može se zaključiti da su donatori nastavili pružati potporu na izgradnji institucijskih kapaciteta u BiH, pri čemu će u narednom razdoblju biti potrebno pokrenuti i aktivnosti na uspostavi okvira za monitoring i evaluaciju učinaka ostvarenih u izgradnji kapaciteta institucija na svim razinama vlasti u BiH. Istovremeno, potrebno je nastaviti aktivnosti na boljoj koordinaciji sa i među donatorima kod definiranja novih projektnih prijedloga u sklopu razvojne suradnje.

Pokazatelj 5 – Korištenje sustava zemlje

Globalni cilj za Pokazatelj 5:

5a) 90% donatora koristi sustave upravljanja javnim financijama partnerske zemlje, i ostvareno smanjenje za jednu trećinu % pomoći za koju se ne koriste sustavi upravljanja javnim financijama (broj bodova 3,5-4,5);

5b) 90% donatora koristi sustave javnih nabava i ostvareno smanjenje za jednu trećinu % pomoći za javni sektor, koji ne koriste sustave javnih nabava.

Sukladno preporukama Pariške deklaracije za provedbu načela ***uklapanja***, donatori bi trebali pomoći u jačanju finansijskih sustava partnerskih zemalja putem korištenja istih, ukoliko partnerska zemlja garantira da će se pružena pomoć koristiti za ugovorene svrhe. S druge strane, partnerske zemlje bi trebale redovito vršiti pouzdanu procjenu svojih finansijskih sustava, institucija i procedura nadležnih za njihovu provedbu i temeljem tih procjena raditi na unapređivanju učinkovitosti, odgovornosti i transparentnosti istih. Stoga je vrlo važno da se regularno vrše sustavni pregledi i analize, temeljem kojih bi se domaćim institucijama i donatorima u partnerskim zemljama pružali pouzdani podaci o stanju i uporabi finansijskih sustava, kao i eventualni prijedlozi za njihovo poboljšanje.

Ovakvom, ciljanom uporabom finansijskih sustava zemlje partnera, povećava se učinkovitost pružene pomoći, jačaju kapaciteti institucija za ostvarenje održivog socio-ekonomskog razvitka, omogućava implementacija reformi i odgovornost za provedbu razvojnih politika.

Pariška deklaracija je definirala dvije komponente koje služe kao temelj za procjenu *pokazatelja 5: pokazatelj 5a* koji izračunava postotak pomoći koji koristi sustave upravljanja javnim financijama partnerske zemlje u odnosu na ukupnu pomoć usmjerenu u javni sektor i *pokazatelj 5b* koji procjenjuje postotak sredstava pomoći koja koristi sustave javnih nabava, u odnosu na ukupnu pomoć usmjerenu u javni sektor partnerske zemlje.

Pokazatelj 5a – Korištenje sustava upravljanja javnim financijama (protok pomoći)

Procjena korištenja sustava upravljanja javnim financijama se vrši kroz analizu primjene kriterija: (I) korištenje proračunskog i trezorskog sustava, (II) korištenje finansijskog izvješćivanja u proračunu, (III) korištenje sustava revizije i (IV) sva tri sustava zajedno.

Od četrnaest donatora koji su sudjelovali u istraživanju o primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u BiH, samo 5 donatora, članova DCF-a, je izvjestilo da je u 2012. godini koristilo određene ili sve elemente domaćih sustava za upravljanje javnim financijama, što je mnogo niže od globalnog cilja (90%) definiranog prvim preduvjetom *pokazatelja 5a*.

Od toga su, Švedska, Norveška i USAID prijavile korištenje sva tri dok su Hrvatska i UNCT BiH prijavili korištenje samo jednog od elemenata sustava za upravljanje javnim financijama. Obzirom da ni institucije u BiH nisu dostavile dovoljno podataka, nije bilo moguće napraviti realnu procjenu vrijednosti *pokazatelja 5a* za 2012. godinu za Bosnu i Hercegovinu.

Iz gore navedenog, može se konstatirati da se u BiH još uvijek u većem obimu primjenjuju donatorske u odnosu na domaće procedure financijskog upravljanja sredstvima razvojne pomoći, pa će u narednom razdoblju biti potrebno nastaviti jačati zajedničku suradnju donatora i domaćih partnera u Bosni i Hercegovini, u cilju prelaska sa stranih na domaće procedure.

Pokazatelj 5b – Korištenje sustava javnih nabava (protok pomoći)

U Bosni i Hercegovini trenutačno ne postoji detaljna objektivna procjena vezana za kvalitetu zakonodavstva, institucija i praksi u oblasti javnih nabava.

Sukladno dostavljenim odgovorima, većina donatora u 2012. godini nije koristila BiH sustav javnih nabava. Jedan od razloga leži u činjenici da sadašnji Zakon o javnim nabavama u BiH, člankom 5. dozvoljava upotrebu međunarodnih procedura nabave, ako je to definirano međunarodnim sporazumom. Drugi razlog je i neusklađenost domaćeg zakonodavstva sa međunarodnim, prvenstveno EU zakonodavstvom, kako je već navedeno prigodom analiziranja *pokazatelja 2b*.

Od 14 donatora koji su sudjelovali u istraživanju o primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u BiH, samo 4 donatora su izvjestili da su u 2012. godini koristili sustav BiH javnih nabava, što predstavlja mnogo niži procenat od globalnog cilja (90%) definiranog prvim preduvjetom *pokazatelja 5b*.

Važno je kao dobar primjer istaknuti da je Švicarska prijavila 100%-tnu primjenu domaćeg Zakona o javnim nabavama, dok su Švedska, Slovenija i Tim Ujedinjenih naroda u BiH (UNCT BiH) ostvarili pozitivne pomake u smislu ograničene primjene domaćih sustava javnih nabava u BiH.

Sukladno odgovorima dobijenim od donatora, u 2012. godini procijenjena vrijednost za *pokazatelj 5b – korištenje sustava javnih nabava (protok pomoći)* je 2,02%.

U narednom razdoblju će biti potrebno nastaviti jačati zajedničku suradnju donatora i domaćih partnera u Bosni i Hercegovini na unapređenju postojećeg okvira za sustav javnih nabava u BiH, koji je u potpunosti usuglašen sa međunarodnim standardima.

Pokazatelj 6 – Izbjegavanje paralelnih struktura za implementaciju projekata

Globalni cilj za Pokazatelj 6: Smanjiti za dvije trećine broj paralelnih jedinica za implementaciju projekata (PIU).

Jedinice za implementaciju projekata (PIU) su posebne jedinice za upravljanje implementacijom projekata ili programa, koje donatori uspostavljaju u partnerskim zemljama.

Za PIU jedinice se kaže da su „paralelne“ kada su, na zahtjev donatora, uspostavljene izvan postojećih institucija i administrativnih struktura partnerske zemlje i kada: (I) njihovo osoblje nije na platnom spisku domaće institucije za implementaciju; (II) PIU jedinice su odgovorne donatorskoj

agenciji koja ih financira; (III) PIU jedinice imenuju eksterno osoblje sukladno pravilima donatorske agencije koja ih financira, i (IV) razina plaća domaćeg osoblja u PIU jedinicama je veća od plaća državnih službenika.

Pariška deklaracija sugerira donatorima da smanje broj paralelnih PIU jedinica u partnerskim zemljama, s ciljem jačanja njenog sustava upravljanja javnim financijama. No, stupanj smanjenja PIU jedinica ovisi upravo o razvijenosti tih sustava i institucijskih struktura koje ih provode, tako da se nalazi za ovaj *pokazatelj* mogu koristiti za evaluaciju procesa uspostave pravila i procedura kao i praćenje i promicanje učinkovitosti upravljanja projektima u zemljama partnerima.

Analizom podataka sudionika istraživanja, za *pokazatelj 6 – Izbjegavanje paralelnih struktura za implementaciju projekata* može se konstatirati da je u Bosni i Hercegovini u 2012. godini postignut napredak u odnosu na prethodna izvješća.

Sudionici istraživanja su prijavili postojanje 41 PIU jedinice, od kojih je 27 okarakterizirano kao paralelne jedinice. U usporedbi s prethodnim izvješćima, evidentno je smanjenje, kako ukupnog broja PIU jedinica tako i broja paralelnih PIU jedinica, što ukazuje na veće povjerenje donatora – članova DCF-a u domaće institucionalne kapacitete u sklopu sustava za upravljanje javnim financijama.

Pokazatelj 7 – Pomoć je u većoj mjeri predvidljiva

Globalni cilj za Pokazatelj 7: Smanjiti za pola postotak pomoći koja se ne isplaćuje tijekom financijske godine za koju je planirana.

Cilj *pokazatelja 7* je povećanje predvidljivosti stvarnih donatorskih isplata, kao i evidencije pomoći u sustavima upravljanja javnim financijama partnerskih zemalja.

Pomoć je predvidljiva kada partnerske zemlje unaprijed znaju iznose sredstava pomoći kao i vremenske odrednice njihovih uplata. Pariška deklaracija poziva donatore da partnerskim zemljama predstave pouzdane, u višegodišnjem okviru prikazane namjere o rasporedu sredstava namijenjenih za pomoć za koju su se obvezali, te da pomoć isplaćuju pravodobno i na predvidljiv način sukladno dogovorenom rasporedu.

Uzimajući u obzir kako Pariška deklaracija svrstava ovaj *pokazatelj* pod jačanje kapaciteta za upravljanje javnim financijama, tada njegova realizacija spada pod zajedničku odgovornost i zemlje partnera i donatora.

Zbog nedostatka informacija dobijenih od strane institucija Bosne i Hercegovine i entiteta, kao i nemogućnosti usklađivanja podataka dobijenih od donatora, ne postoji dovoljna osnova za procjenu vrijednosti *pokazatelja 7* za 2012. godinu.

Uzimajući u obzir da je realizacija *pokazatelja* za predvidljivost pomoći pod zajedničkom odgovornošću institucija u BiH i donatora, svi akteri bi zajedničkim snagama trebali poraditi na njegovoj primjeni. U slučaju BiH institucija, to znači jačanje sustava za evidentiranje razvojne pomoći i harmonizacija načina izvješćivanja o izvršenjima proračuna putem službenih izvješća.

Održavanje opsežnih konzultacija između BiH institucija i donatora na početku svake fiskalne godine, o planiranim iznosima ulaganja i njihovom uključivanju u proračune, kao i na partnerskom pristupu planiranju budućih donatorskih aktivnosti u BiH, treba ostati u fokusu u narednom razdoblju.

Pokazatelj 8 –Pomoć je neuvjetovana

Globalni cilj za Pokazatelj 8: Nastaviti sa napretkom

Pokazatelj 8 procjenjuje omjer u kojem je donatorska pomoć uvjetovana. Pomoć se smatra „uvjetovanom“ ukoliko se od partnerske zemlje traži da odobrenu pomoć iskoristi za kupovinu roba i usluga od dobavljača iz donatorske zemlje. Praksa pokazuje da ova vrsta pomoći povećava troškove roba i usluga kao i administrativne troškove za razliku od neuvjetovane pomoći koja je ekonomičnija.

Sukladno podacima prikupljenim iz donatorskih odgovora na pitanje o neuvjetovanosti pomoći, može se zaključiti da u Bosni i Hercegovini većina donatora, DCF članova, pruža neuvjetovanu razvojnu pomoć, što se može vidjeti i iz tablice 1.

Tablica 1. Sudjelovanje uvjetovane u ukupnoj pomoći po donatoru za 2012. godinu u %

Donator	Ukupan iznos pomoći EUR	Iznos neuvjetovane pomoći EUR	% neuvjetovane u ukupnoj pomoći
UNCT BiH	23.368.886,73	*27.334.801,00	116,97
USA / USAID	9.400.000,00	9.400.000,00	100,00
WB	35.800.000,00	35.800.000,00	100,00
Švicarska	5.950.000,00	5.950.000,00	100,00
IFAD	2.651.946,00	2.651.946,00	100,00
Norveška	12.250.000,00	12.250.000,00	100,00
KfW	20.060.000,00	20.060.000,00	100,00
GIZ	4.857.000,00	4.846.000,00	99,77
Sida	22.900.000,00	20.900.000,00	91,27
EBRD	164.600.000,00	125.400.000,00	76,18
Hrvatska	5.825.949,88	0,00	0,00
Mađarska	13.300,00	0,00	0,00
EU	42.877.617,00	0,00	0,00
Slovenija	648.129,00	0,00	0,00
UKUPNO	351.202.828,61	253.032.747,00	69,83

* Iznos neuvjetovane premašuje iznos ukupno pružene pomoći kod UNCT BiH, zbog isplate tranše iz 2011. u 2012. godini.

Analizom podataka dobijenih od sudionika istraživanja, procijenjena vrijednost za pokazatelj 8 - pomoć je neuvjetovana, iznosi 69,83% za 2012. godinu. Ovaj rezultat predstavlja napredak u odnosu na ocjenu ovog pokazatelja iz Bazne analize ali i njegov pad u odnosu na Izvješće o napretku u primjeni načela Pariške deklaracije za 2011. godinu.

Unatoč i dalje visokom očitovanju pokazatelja 8 u 2012. godini, važno je utvrditi razloge njegovog pada, pogotovu uzimajući u obzir da isti niti na globalnoj niti na razini BiH do sada nije bilježio pad, što bi trebalo biti dio detaljnije analize.

III. HARMONIZACIJA

Načelo *harmonizacije* promiče zajednički rad i usklađivanje donatorskih aktivnosti u partnerskoj zemlji, kako bi se smanjili transakcijski troškovi i povećala djelotvornost razvojne pomoći. Navedeno, između ostalog, podrazumijeva usklađeno zajedničko djelovanje dva ili više donatora na implementaciji zajedničkih financijskih aranžmana (*pool / joint funding*), zajednički monitoring, evaluiranje i izvješćivanje o donatorskim aktivnostima i tokovima pomoći ka partnerskim zemljama. Pariška deklaracija je definirala tri pokazatelja koji služe kao temelj za procjenu ukupne *harmonizacije*: *pokazatelj 9* – postotak korištenja zajedničkih aranžmana utemeljenih na programima *pokazatelji 10a* -postotak zajedničkih misija i *10b* - postotak zajedničkih analiza koje donatori provode u partnerskoj zemlji.

Pokazatelj 9 – Korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura

Globalni cilj Pokazatelj 9: 66% sredstava pomoći je osigurano u kontekstu pristupa utemeljenih na programima (PBA pristup).

Pokazatelj 9 procjenjuje omjer u kojem donatori svoja sredstva isplaćuju putem pristupa utemeljenih na programima (PBA pristup) u odnosu na ukupno isplaćena sredstva. Bilo koji PBA pristup koji se primjenjuje treba imati tri glavne karakteristike: (I) partnerska zemlja je odgovorna za utvrđivanje jasnog razvojnog programa (odnosno, sektorske politike) i uspostavu jedinstvenog proračunskog okvira koji obuhvaća sredstva iz svih izvora financiranja (domaća i vanjska); (II) donatori trebaju koristiti domaće sustave za izradu i implementaciju programa, financijski menadžment, monitoring i evaluaciju; (III) donatori i partnerske zemlje su zajedno odgovorni za uspostavu formalnog procesa za koordinaciju donatora i usklađivanje donatorskih procedura.

Tijekom 2012. godine razvojna pomoć pružena BiH putem PBA pristupa je prije bila iznimka nego pravilo, kao što je bilo zabilježeno i u prethodnim analizama. Sukladno odgovorima sudionika u istraživanju, samo 3 donatora prijavila su korištenje PBA pristupa.

Zbog malog uzorka dobijenih odgovora, nije bilo moguće napraviti objektivnu procjenu za pokazatelj 9 - korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura u 2012. godini. Ipak, iz odgovora sudionika može se zaključiti da donatori u BiH još uvijek ne koriste, odnosno PBA pristup koriste u zanemarljivo malom obimu.

Važno je istaknuti pozitivan primjer Hrvatske, koja je za 94,82% svoje pomoći koristila PBA pristup u 2012. godini.

Fragmentacija i dupliciranje donatorskih napora na sektorskoj razini - kako investiranja tako i tehničke pomoći - također predstavljaju izvor značajnih transakcijskih troškova za vlasti, te stoga i iscrpljivanje ograničenog unutarnjeg kapaciteta vlasti na svim razinama u BiH. Tijekom srednjoročnog razdoblja, može se očekivati da će se, relativno u odnosu na domaći prihod, opseg vanjskog financiranja u BiH smanjiti - posebice ono koje dolazi izravno iz bilateralnih izvora, a da će se povećati EU financiranje. Međutim, ostatak će potreba da se fokusira i uskladi sva vanjska pomoć na najučinkovitiji mogući način i da se smanje transakcijski troškovi.

Sukladno gore navedenom, u narednom razdoblju bit će potrebno pokrenuti aktivnosti na izgradnji kapaciteta zemlje za uspostavu, definiranje i provedbu adekvatnih PBA pristupa u zemlji, kao i jasno definiranje institucijskih okvira i procedura za njegovo implementiranje na svim razinama vlasti u BiH.

Pokazatelj 10 – Provođenje zajedničkih misija i analiza

***Globalni cilj za Pokazatelj: 10a) 40% donatorskih misija na terenu su zajedničke
10b) 66% analitičkog rada u zemlji je zajedničkog karaktera.***

Pokazatelj 10 procjenjuje razinu do koje donatori međusobno koordiniraju svoje aktivnosti u partnerskoj zemlji. Napredak se mjeri na temelju dva pokazatelja: *pokazatelj 10a* procjenjuje postotak zajedničkih donatorskih misija u partnerskoj zemlji, dok *pokazatelj 10b* evidentira postotak zajedničkog analitičkog rada u zemlji.

Pokazatelj 10a – Zajedničke misije

Pariška deklaracija sugerira da donatori trebaju međusobno surađivati kao i koordinirati planiranje misija sa predstavnicima partnerskih zemalja, kako bi se smanjio ukupan broj misija na terenu.

Pokazatelj 10a procjenjuje zajedničke misije poduzete od dva ili više donatora, kao i njihov omjer u odnosu na ukupni broj provedenih misija tijekom jedne godine.

Analizom podataka istraživanja, procjena za *pokazatelj 10a - provođenje zajedničkih misija i analiza* iznosi 16,82%, obzirom da je od ukupno 107 provedenih donatorskih misija u 2012. godini, samo njih 18 bilo zajednički provedeno.

Usporedbom rezultata za *pokazatelj 10a – Zajedničke misije* iz Izvješća o primjeni načela Pariške deklaracije u BiH za 2008. godine ostvaren je mali napredak, dok je u usporedbi s rezultatima iz Izvješća za 2011. godinu evidentan pad u primjeni ovog *pokazatelja*.

Može se istaknuti pozitivan primjer USA/USAID-a, koji je u potpunosti koordinirao sve svoje misije sa ostalim donatorima. Također, od ukupno 14 donatora koji su sudjelovali u istraživanju, 6 donatora je provelo zajedničke misije u suradnji sa ostalim donatorima u BiH, dok 2 donatora u izvještajnom razdoblju nisu provodili misije na terenu.

Sukladno gore navedenom, u narednom razdoblju potrebno je nastaviti aktivnosti na daljnjem unapređenju koordinacije sa i između donatora, između ostalog u cilju bolje pripreme i koordiniranja budućih zajedničkih misija u BiH.

Pokazatelj 10b – Zajednički analitički rad

Analitički rad obuhvaća različite analize i preporuke usmjerene ka jačanju dijaloga, razvojnih politika i pruža potporu implementaciji različitih strategija (nacionalnih, sektorskih itd.). Fokusiran i ozbiljan analitički rad je ključan za ispravno definiranje i uspješnu realizaciju razvojnih politika i programa, kao i za učinkovitiju raspodjelu razvojnih sredstava, usljed štednje na transakcijskim troškovima, vremenu za intervjuiranje svih sudionika i nepotrebnom dupliciranju aktivnosti kod različitih donatora. Stoga, Pariška deklaracija naglašava da se analitički rad donatora na izvješćima/ pregledima i evaluacijama programa poduzima u što je moguće više zajedničkih aranžmana u zemljama partnera.

Analizom podataka prikupljenih od sudionika u istraživanju, procjena za *pokazatelj 10b-zajednički analitički rad* iznosi 2,78%, obzirom da su od ukupno provedenih 108 analitičkih aktivnosti, samo 3 misije bile provedene u međusobnoj suradnji donatora.

Važno je istaknuti pozitivan primjer USAID-a, sa 50% i Švicarske, sa 33% zajednički provedenih analitičkih aktivnosti, za razliku od ostalih sudionika u istraživanju koji nisu provodili zajedničke analitičke aktivnosti u 2012. godini u BiH.

IV. UPRAVLJANJE USMJERENO KA REZULTATIMA

Upravljanje usmjereno ka rezultatima je četvrto načelo Pariške deklaracije koje podrazumijeva upravljanje i implementiranje sredstava razvojne pomoći na način da se ista usmjeravaju ka već definiranim željenim rezultatima i predviđa korištenje dobivenih informacija iz tog procesa kako bi se unaprijedilo donošenje odluka. Ovo načelo preporučuje korištenje: (I) sveobuhvatnog vertikalno integriranog sustava monitoringa i evaluacije; (II) korištenje podataka za uklapanje programa, raspodjelu poraćuna, kao i politike, (III) usmjeravanje protoka informacija ka onima koji donose odluke na odgovarajućim razinama; i (IV) izradu točnih podataka putem statističkih sustava.

Pored toga, ovo načelo također obuhvaća jačanje kapaciteta za primjenu ovakvih pristupa upravljanja, kao i usvajanje okvira za praćenje utemeljenog na rezultatima. Sveukupno, ovaj pokazatelj mjeri broj država koje imaju transparentne i mjerljive okvire za praćenje učinaka, u cilju procijene napretka ostvarenog u odnosu na (a) državne razvojne strategije i (b) sektorske programe.

Pokazatelj 11- Okvir za praćenje utemeljen na rezultatima

Globalni cilj za Pokazatelj 11: smanjiti za jednu trećinu postotak zemalja bez transparentnih i mjerljivih okvira za procjenu učinka.

Pokazatelj 11 procjenjuje kvalitetu okvira za praćenje primjene pristupa utemeljenog na rezultatima partnerske zemlje i izravno je povezan sa *pokazateljem 1 (operativna razvojna strategija)*. Ocjena kvalitete okvira za praćenje primjene pomenutog pristupa temelji se na promatranju kvalitete tri skupine podataka: (I) kvalitete proizvedenih informacija, (II) pristupa sudionika traženim informacijama i (III) kvalitete koordinacije sustava za monitoring i evaluaciju u zemlji partneru. Procjenu ovog *pokazatelja* objavljuje Svjetska banka u *Pregledu razvojnih strategija partnerskih zemalja utemeljenih na rezultatima: procjene i budući izazovi*. Ocjene su izražene u bodovima od A (visoko) do E (nisko).

BiH još uvijek nema usuglašen okvir za praćenje utemeljen na rezultatima, tako da procjenu za pokazatelj 11 primjenom metodologije Svjetske banke nije bilo moguće napraviti.

Ipak, sukladno različitim odgovorima prikupljenim od strane domaćih institucija, ovakva ocjena je samo djelomično točna, obzirom da su pokrenute fragmentirane inicijative za uspostavljanje mjerljivih okvira za ocjenu učinka u pojedinim institucijama u BiH.

Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP) je, pored ostalih svojih zadataka, nadležna i za „monitoring provedbe godišnjih, srednjoročnih i dugoročnih razvojnih strategija“¹⁵. U cilju realizacije navedene nadležnosti, DEP je prijavio uspostavljanje dvije vrste koordinacije: *horizontalne* i *vertikalne*.

Prva, *horizontalna*, obuhvaća institucije na razini BiH.

¹⁵ Zakon o Vijeću ministara BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/06, 81/07, 94/07 i 24/08)

Druga, *vertikalna* koordinacija se odnosi na povezivanje institucija po razinama vlasti u BiH (institucije BiH, entiteta, Brčko Distrikta i županija), pri čemu državne institucije imaju isključivo koordinirajuću ulogu, dok institucije sa ostalih razina vlasti definiraju i provode razvojne politike.

Ministarstvo financija i trezora je, u cilju unapređenja koordinacije donatora i djelotvornosti međunarodne razvojne pomoći, u siječnju 2009. godine preuzelo ulogu Tajništva Foruma za koordinaciju donatora (DCF). Uloga Tajništva obuhvaća organiziranje kvartalnih konzultativno-radnih sastanaka s predstavnicima bh vlasti i međunarodne zajednice, vođenje i administriranje Baze podataka o aktivnostima donatora (DMD), izradu godišnjeg Izvješća „Pregled aktivnosti donatora u BiH“, i vođenje i održavanje zvanične web stranice DCF-a www.donormapping.ba, kao prvi korak u procesu transparentnog i kvalitetnog pristupa informacijama o praćenju rezultata i pripreme jedinstvenog harmoniziranog okvira za sustav monitoringa i evaluacije međunarodne razvojne pomoći u BiH, usuglašenog na svim razinama vlasti u BiH.

Agencija za javne nabave je prijavila uspostavu sustava za monitoring ugovornih tijela u svezi s primjenom Zakona o javnim nabavama, tj. monitoring postupaka javnih nabava, u sklopu propisanih nadležnosti. Temeljem navedenog, Agencija izrađuje godišnja izvješća o monitoringu postupaka javnih nabava koji ukazuju na kritične točke sustava, te koja služe kao podloga za buduće obuke¹⁶. Pored navedenog, Agencija izrađuje i godišnje izvješće o zaključenim ugovorima u postupcima javnih nabava, koji daje statističke pokazatelje o postupcima javnih nabava i koji se uspoređuju sa pokazateljima iz prošlih godina¹⁷.

U pogledu praćenja primjene pristupa utemeljenog na rezultatima na entitetskoj razini, samo je Republika Srpska naznačila da za 23 sektorske strategije postoje različito definirani procesi monitoringa i evaluacije, od ukupno 29 operativnih strategija, dok Federacija BiH na ovo pitanje nije dostavila odgovor.

U Brčko Distriktu, kako je navedeno u odgovorima, trenutačno ne postoji utvrđen okvir za monitoring i evaluaciju niti okvir za praćenje utemeljen na rezultatima.

Sukladno svemu navedenom, evidentno je da je okvir za praćenje primjene pristupa utemeljenog na rezultatima fragmentiran i neujednačeno primjenjen u Bosni i Hercegovini, kako po različitim razinama vlasti tako i po različitim institucijama, iz kog razloga bi u narednom razdoblju trebalo pokrenuti aktivnosti na harmonizaciji okvira za procjenu učinka na svim razinama vlasti u BiH.

V. ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST

Pokazatelj 12 - Zajednička odgovornost

Globalni cilj za Pokazatelj 12: Sve partnerske zemlje imaju sustave za zajedničku procjenu.

Kroz načelo *Zajedničke odgovornosti*, donatori i partnerske zemlje su se opredijelile za zajednički rad na usmjeravanju pomoći ka postizanju razvojnih ciljeva zemlje, te da će u tim nastojanjima biti odgovorni jedni prema drugima. Pariška deklaracija definiše potrebu za jakim i uravnoteženim mehanizmom zajedničke odgovornosti između donatora i institucija u partnerskim zemljama, te procjenjuje postoji li u partnerskoj zemlji okvir za zajedničko ocjenjivanje napretka domaćih institucija i donatora u realizaciji obveza preuzetih iz partnerstva. Da bi se moglo reći kako partnerska

¹⁶ <http://www.javnenabavke.ba/index.php?id=11c&jezik=hr>

¹⁷ <http://www.javnenabavke.ba/index.php?id=11b&jezik=hr>

zemlja posjeduje zajednički okvir za mjerenje odgovornosti, potrebno je zadovoljiti sva tri navedna kriterija: (I) postojanje službeno usuglašene politike ili strategije u oblasti razvojne pomoći između donatora i partnerske zemlje, (II) uvjeti i ciljevi za unapređenje djelotvornosti pomoći su definirani i službeno prihvaćeni od strane institucija partnerske zemlje i donatora i (III) uspostavu dijaloga koji uključuje sve sfere društva (javno, privatno i civilno).

U Bosni i Hercegovini trenutno nije uspostavljen formalan mehanizam za praćenje pokazatelja 12, iz kog razloga procjena primjene načela zajedničke odgovornosti za 2012. godinu nije bila moguća.

Ipak, Ministarstvo financija i trezora radi na daljnjem unapređenju suradnje i koordinacije s i među donatorima/kreditorima, čime su ostvareni pozitivni pomaci u primjeni načela zajedničke odgovornosti u BiH.

DCF, čiji članovi su dvadeset i jedan najveći donator/kreditor u BiH, prerastao je u mehanizam koordinacije koji pruža potporu unapređenju djelotvornosti pomoći, putem bolje razmjene informacija, izgradnje partnerskih odnosa i međusobne odgovornosti predstavnika vlasti u BiH i predstavnika međunarodne zajednice u BiH. Također, izvješće „Pregled aktivnosti donatora“, koje se priprema na godišnjoj osnovi, odražava interes i domaćih i stranih sudionika u razvojnoj suradnji, da razmjene znanja i pronađu načine na koje će udružiti aktivnosti na promidžbi društveno-ekonomskog razvitka u BiH.

Tablica 2: Izvješće o praćenju napretka u primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u kao iBiH za 2012.

Načela Pariške deklaracije	Pokazatelji Pariške deklaracije		Globalni ciljevi Pariške deklaracije	Bazna analiza za 2008. god.	Godišnje izvješće 2011. god	Godišnje izvješće 2012. god.
VLASNIŠTVO	1	Operativna razvojna strategija	Najmanje 75% partnerskih zemalja ima operativne razvojne strategije	U fazi usvajanja	D	D
UKLAPANJE	2a	Pouzdana sustavi upravljanja javnim financijama	Pola partnerskih zemalja napreduje za najmanje jednu jedinicu (odnosno, 0,5 bodova) na PFM/CPIA (Procjena državne politike i institucija) skali učinka	3,5	3,5	3,5
	2b	Pouzdana sustavi javnih nabava	Jedna trećina partnerskih zemalja napreduje za najmanje jednu jedinicu (odnosno, od D do C, C do B ili B do A) na četverojediničnoj skali koja se koristi za procjenu učinka za ovaj pokazatelj.	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	3	Tokovi pomoći prilagođeni razvojnim prioritetima	Prepoloviti razliku — Smanjiti na pola postotak sredstava pomoći za javni sektor koji nije evidentiran u proračunu /proračunima, uz najmanje 85% pomoći evidentirano u proračunu /proračunima.	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	4	Jačanje kapaciteta kroz koordiniranu potporu	50% protoka sredstava za tehničku suradnju implementirani putem koordiniranih programa u skladu sa razvojnim strategijama.	Razvojna strategija u fazi usvajanja	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	5a	Korištenje sustava upravljanja javnim financijama (protok pomoći)	90% donatora koristi sustave upravljanja u javnim financijama partnerske zemlje, i ostvareno smanjenje za jednu trećinu % pomoći za koju se ne koriste sustavi upravljanja javnim financijama (broj bodova 3,5-4,5)	0,71%	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	5b	Korištenje sustava javnih nabava (protok pomoći)	90% donatora koristi sustave javnih nabavki i ostvareno smanjenje za jednu trećinu % pomoći za javni sektor, koji ne koriste sustave javnih nabavki.	1,74%	0,34%*	2,02 %
	6	Izbjegavanje paralelnih struktura za implementaciju	Smanjiti za dvije trećine broj paralelnih jedinica za implementaciju projekata.	59	37	27
	7	Pomoć je u većoj mjeri predvidljiva	Prepoloviti razliku — smanjiti na pola postotak pomoći koja se ne isplaćuje u tijeku financijske godine za koju je planirana	21,63%	10,35%*	Procjena nije moguća
	8	Pomoć je neuvjetovana	Nastaviti sa napretkom	7,89%	88%	69,83%
HARMONIZACIJA	9	Korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura	66% protoka pomoći osigurano u kontekstu pristupa utemeljenih na programu	13,78%	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	10a	Zajedničke misije	40% donatorskih misija na terenu su zajedničke	10,71%	27,59%	16,82%
	10b	Zajednički analitički rad	66% analitičkog rada u zemlji je zajedničkog karaktera	4,60%	18,84%	2,78%
UPRAVLJANJE USMJERENO KA REZULTATIMA	11	Okvir za praćenje utemeljen na rezultatima	Smanjiti razliku za jednu trećinu — Smanjiti za jednu trećinu postotak zemalja bez transparentnih i mjerljivih okvira za procjenu učinka	Trenutačno ne postoji	Trenutačno ne postoji	Trenutačno ne postoji
ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST	12	Zajednička odgovornost	Sve partnerske zemlje imaju sustave za zajedničku procjenu	Bazna analiza je prvi korak	Trenutačno ne postoji	Trenutačno ne postoji

*revidirani podaci na temelju nove metodologije

ZAKLJUČCI

Izvešće za 2012. godinu pokazuje neujednačen i još uvijek nedovoljan napredak u primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u Bosni i Hercegovini. Ipak, može se zaključiti da je u prethodnom periodu ostvaren određeni stupanj napretka. Iako ga nije bilo moguće izmjeriti primjenom međunarodne definirane metodologije za procjenu, evidentno je pokretanje niza aktivnosti vezanih za unapređenje pojedinih načela kao i sustava upravljanja javnim financijama na svim razinama vlasti u BiH.

U narednom razdoblju bit će potrebno da Institucije na svim razinama vlasti u BiH u suradnji sa donatorima ulože zajedničke napore na daljem unapređenju primjene načela Pariške deklaracije u BiH, kako bi se postigao održiv socio-ekonomski razvitak u Bosni i Hercegovini.

Načelo vlasništva – Izvešće za 2012. godinu pokazuje da je ocjena *pokazatelja za načelo vlasništva*, mjerena po standardima Svjetske banke, još uvijek niska (D). Važno je istaknuti da su u BiH pokrenute aktivnosti na preuzimanju vlasništva nad procesom razvitka, kao i na definiranju razvojnih prioriteta i usmjeravanju razvojne pomoći u njihovu realizaciju. Također, povezivanjem domaćih i stranih izvora financiranja sa razvojnim prioritetima kao i strateškim planovima, omogućit će se bolje srednjoročno planiranje, izvješćivanje i evaluacija izvršenja proračuna. Sukladno navedenom, ipak se može zaključiti da je u prethodnom razdoblju ostvaren određen stupanj napretka u primjeni načela *vlasništva*.

Načelo uklapanja razvojne pomoći u izravnoj je vezi sa mogućnošću partnerske zemlje da uspostavi pouzdane sustave i procedure upravljanja javnim financijama. Procjenom *pokazatelja* (od 2 do 8) koji se koriste za praćenje ovog *načela*, utvrđeno je da je u 2012. godini u Bosni i Hercegovini ostvaren umjeren napredak u sklopu *pokazatelja* koji mjere korištenje sustava upravljanja javnim financijama i smanjenja broja paralelnih PIU jedinica, dok je kod većine ostalih *pokazatelja* stanje nepromijenjeno u usporedbi sa prethodnim Izvešćem. U narednom razdoblju je potrebno nastaviti aktivnosti na daljem unapređenju **načela uklapanja**, sa posebnim fokusom na dalje unapređenje kvaliteta upravljanja javnim financijama i uspostavljanja sustava koji bi garantirali fiskalnu disciplinu, strateško prioritiziranje troškova, operativnu učinkovitost i fiskalnu transparentnost, kroz dalja unapređenja u oblastima strateškog planiranja, izrade proračuna, financijske kontrole i javnih investicija.

Načelo harmonizacije mjeri se putem *pokazatelja* koji procjenjuju postotak razvojne pomoći koja se implementira kroz pristup utemeljen na programima (PBA), kao i postotak zajedničkih misija i analitičkog rada donatora u partnerskoj zemlji. Obzirom da je zanemarljivo mali broj donatora prijavio korištenje PBA pristupa pri implementaciji njihove pomoći, može se reći da donatori još uvijek ne koriste ovaj pristup u BiH. Također, *pokazatelji* za zajedničko djelovanje na terenu su zabilježili pad u odnosu na rezultate iz prethodnih izvješća. U narednom razdoblju, potrebno je pokrenuti aktivnosti na uspostavi, definiranju i provedbi PBA pristupa u zemlji, jasno definiranje institucijskih okvira i procedura za implementaciju na svim razinama vlasti u BiH, kao i intenzivirati aktivnosti na boljoj koordinaciji sa i između donatora, kako bi se unaprijedio njihov zajednički rad.

Načelo upravljanje usmjereno ka rezultatima – *Pokazatelj* za ovo *načelo* nije bilo moguće predstaviti u ovom Izvešću, obzirom da BiH još uvijek nema usuglašen okvir za praćenje utemeljen na rezultatima. Ipak, sukladno informacijama prikupljenim od domaćih institucija, već su pokrenute fragmentirane inicijative za uspostavljanje mjerljivih okvira za ocjenu učinka, te je potrebno pokrenuti aktivnosti na harmonizaciji okvira za procjenu učinka kako na različitim razinama vlasti, tako i u pojedinim institucijama u BiH. U narednom razdoblju bit će potrebno pokrenuti aktivnosti na harmoniziranju okvira za procjenu učinka, koji se primjenjuju na svim razinama vlasti u BiH.

Načelo zajedničke odgovornosti podrazumijeva unapređenje zajedničke odgovornosti i transparentnosti u korištenju sredstava razvojne pomoći. U Bosni i Hercegovini trenutno ne postoje u dovoljnoj mjeri razvijeni mehanizmi za praćenje zajedničke odgovornosti domaćih institucija i donatora. Ipak, Ministarstvo financija i trezora provodi aktivnosti na daljnjem unapređenju suradnje i koordinacije sa i među donatorima, kroz organiziranje i vođenje DCF sastanaka, izgradnju partnerskih odnosa i međusobne odgovornosti, u cilju daljeg unapređenja djelotvornosti međunarodne razvojne pomoći u BiH.